

afkomstig den
oor God goed
orden, die op
ene kerk ver-
naar hereeni-
opwekken.
et en zal het

leest zouden
id, aan welks
die hereeni-

looge en Hei-

rkling, dat
meerden in
in een kerk-
volle kracht
leten en een
in den lande

week tevoren
gezonden aan

s, en in dezen
ft ge hiervan
sewijs."

teft, moet er
dezer landen
tot organisa-

teerd in his-

istius en zijn
of de kerk
eiden bezielde

ort weer één
alk een geest
eerd is naar
zuiverst zich
door klevend

it 1880:

langs drie
elen van het
ij zijn Woord
len van God
lekeur maar
ke belijdenis
van het du-
enten van de
kringen van
basis zich
handelen, —
loofs in het
d der liefde
verarmen, —
troost en tot
strekken!

per teekenen
de eeuw etst
(p. 16—18):

ogenblik zich
eesticht werd:
oet was ons
roemloos en
vaar ge Hol-
ens vindt ge
g tijdvak als
stichtingsjaar

volgde. Wel
er mate ons
e, de scheep-
t zelfs sloeg
en, dat onze
s geldmarkt
en bloei had
zich veruit-
blottige scha-
leide. Ook
lust, waar-
s veerkracht
de den eens
erwijdde den
al meer een
de, een luid-
ldadig bras-
onbeduiden-
en luchters,
werden. Hoe
genietingen
bedorven, en
trin gedood.
nde lucht al
stikstof door
n.

in ontaarde
rustelozen
en trok zich,
rkt terug.

s, en verliep
de kwijnde,
aar geschiedt
". De glans
d, om niets
eloze rijme-
s was tot
ze Hervorm-
nen jammer,
dreef mee af
leven i.e.w.
geen enkel
Alles stond

stil, en door gisting en verrotting werd toen reeds onder den nog helderen waterspiegel de giftige moerasdamp gevormd, die straks zoo vernielend werken zou. Ja, zóó verbasterd en ontaard was geheel ons nationale leven, dat men ons zocht om ons goud, maar in 't hart ons verachtte, en het fieraat Holland van weleer tot een spot, een aanstoot, een speelbal en een aanfluiting voor Europa's volkeren was geworden. Kortom het was een droevig getrouwe copie van Israël's volksleven in Uzzia's en Jotham's dagen, Overstelpende voorspoed: het goud, ons met handvolen in den schoot geworpen, maar te midden van dien rijkdom ons volk rijpend voor het verderf en juist door de veelheid der gaven van den Geveer vervreemd.

Vinnig heeft Kuyper gevochten tegen taalgeknou en taalbederf. Zijn eigen taal was een schitterend en boeiend model van plastisch, beeldend, lenig Nederlandsch.

De volgende tirade is te vinden in „Eenvormigheid, de vloek van het moderne leven" (p. 17—18):

Vroeger leefde de taal schier uitsluitend in den mond des volks, en moest elk die schrijven wou, de volkstaal dus in den mond des volks beluisteren. Maar thans heeft men geen tijd meer om telkens dat levend woordenboek na te slaan. Wie zou dat ook vergen kunnen van dat kriegelend heir van woordenlijmers, die dag aan dag met vellen vol geschrijfs de persen zweeten doen. Ocht met hun pover woordenschatje moeten ze toe, en komen ze daar niet mee uit, dan borgen ze zonder de minste wroeging aan hun taalgevoeten een noodhulp uit de trits van vreemde talen, die ze hebben aangeleerd. En ziet, dan komen ze met hun ontgie handen en mishandelen onze taal en verfronselen haar prachtig gewaad en bezoedelen de blankheid van haar aangezicht, met hun onhollandsche vormen. Niet alsof Holland's taal, preutsch en nuffig, weren zou, al wat uit vreemde maatschap sproot. Och, als ge over vreemde dingen spreekt, moet ge ze wel bij hun vreemde naam noemen, of er is niemand, die u verstaat. Wie zou ook zoo ongestijf en onheusch willen zijn, om wat uit vreemde landen komt, zonder kus of keur den toegang tot onze erve te versperren. Neen, maar wat we wel van den vreemde eischen kunnen, het is, dat hij, 'slands wijs 'slands eer, zich naar onze wetten gedrage. En nu, dat juist wordt gemist. Van Zuid en Oost en West overstromen ze ons, en zoeken zich ongevraagd als huisvrienden bij ons in te dringen, en eens de deur binnen, dan vergeten ze alle vormen van kiescheheid, en spelen duchtig den baas, om met hun vreemde fratsen geheel het huishouden onzer taal in verwar- ring te brengen. En waarlijk, dat vandalisme heeft het in de vernieling onzer taalpracht reeds vër gebracht. Lees ze maar die advertentiën onzer lagere handelswereld, dat mengelmoes van een eigen taaltje, doorspekt en doorregen met een stel van dubbelge- kruiste basterdwoorden, die bij hen alleen „voorradij" zijn. Om bij gebrek aan advertentiën zich de loef niet te laten afsteken, koelen de kleine courantiertjes hun spijt, door dat soort nieuw-modisch taalgeknou op zekeren afstand in hun „leading-article's" na te volgen. Dan komen de heele en halve vertalers van weinig gezochte romans. In menig stichtelijk geschrift wordt hij voorbaat een proefje van dat ontzinde Hol- landsch tot ver naar onze achterbuurten gezonden. En zelfs menig geleerd werk, ja niet zelden de stuk- ken van staatswege uitgegeven, leveren maar al te zeer het droevig bewijs, hoe die taalverdervende in- vloed zich in al wijder en hooger kringen bespeuren laat. En ja, de gesproken taal is taalier, wijl ze leeft, — maar toch wie het geradbraakt taaltje onzer „Heeren Reizigers" het wanhopend poespas onzer winkelbedien- den, en het koddig allegaartje onzer bonne's ooit be- luisterd heeft, behoeft het van niemand meer te hooren, hoe wondervol dat barbaarsche taalgehuusel het in de verbastering van ons Hollandsch reeds heeft gebracht.

H.

C. V.

Vóór en tegen geheime synodes. (VI.) (Slot.)

We gaven aan onze lezers kennis van enkele stukken, die tegenstanders van geheime synodes (onder de Waldenzen) gaarne in hun blad hadden willen zien opnemen, maar die geweigerd waren. De oorzaak diert weigering bleek niet zoozeer bij de redactie als wel bij de „leiding" van de Kerk te liggen; deze stuurt in de richting van niet-openbare synodes. Met de leiding is bijzonderlijk één „moderator" (bestuurder) belast: Prof. Camba.

Nu is sinds dien over deze aangelegenheid wel een en ander te doen geweest. De Rivoir, één dergenen, van wie een artikel geweigerd was, gaf van inhoud en weigering van zijn stuk kennis aan zijn collega's. Daarop is toen van andere zijde geantwoord; maar omdat dit antwoord vertrouwelijk is, leent het zich niet voor nadere mededeelingen.

Wel mogen we iets citeeren uit de repliek, die De Rivoir dan weer heeft laten volgen op gemeld ver- trouwelijk stuk. Uiteraard beperken we ons daarbij tot de zakelijke kwesties. O.m. schrijft De Rivoir (aan zijn collega's):

Voor wat mij betreft, kan ik welbewust verklaren, dat het niet mijn bedoeling is geweest, wien ook maar met mijn houding te beledigen; ik heb eenvoudig gehandeld, zooals ik moende verplicht te zijn, om mij te verzetten tegen tendenzen die, als zij niet gestuit worden, ernstig nadeel (naar mijn oordeel althans), kunnen brengen aan de Kerk. En men meene zelfs niet dat ik een stem van protest heb laten hooren, gedreven door het minderwaardig ge-

voel van iemand die zich beleedigd acht, omdat een artikel van hem niet aan de pers is gegeven: mijn protest gaat uit tegen het „stelsel", dat een vrije discussie over onderwerpen van zuiver kerkelijken aard verstikt.

Vervolgens constateert De Rivoir, dat de bladen der Kerk gereserveerd schijnen te zijn voor de stroomingen en de ideeën, die de goedkeuring hebben van den moderator. De „leiding" der Kerk tracht de stem, die voor openbaarheid der synodes pleit, te verhinderen, aan het woord te komen; geeft intusschen daarvoor de reden niet aan, doch verwijst naar later te verwachten uiteenzettingen.

Daarna wijst De Rivoir de verdachtmaking af, alsof zijn pleiten voor openbare zittingen niet zoozeer uit een democratischen als wel uit een demagogischen zin te verklaren zou zijn (de wereld draait overal op dezelfde manier, K. S.). Demagogie? — maar De Rivoir had zijn artikel toch alleen maar aan de collega's gezonden? Overigens maakt De Rivoir een fijne opmerking:

Maar juist die beschuldiging van „demagogie" maakt onze discussie interessant en belangrijk. Is deze verwarring, die er is tusschen de termen, die betrekking hebben op het politieke leven (demagogie tegenover democratie) met die welke het leven der Kerk betreffen (universeel priesterschap en pres- byterianisme tegenover episcopalisme...), is deze verwarring niet een ernstig symptoom van onzen toe- stand?

Het ware in onze eigen kerken te wenschen, dat som- migen beter den fijnen zin van deze opmerking voelden. Ik herinner me, hoe iemand eens alleen reeds een in ons blad gegeven herinnering aan de schare van profeten, priesters en koningen rangschikte onder de demagogie en zulk fraais. Kerkelijk denken valt soms zwaar.

De Rivoir vervolgt:

Loopen wij geen gevaar verwarring te brengen en de Kerk te willen regereen zooals een of andere open- bare instelling (openbaar-officieel instituut) bestuurd wordt? Hebben de leeken, het volk van de Kerk, het recht de problemen der gemeenschap te kennen en in laatste onderzoek op te lossen, ja of neen? Is het gevaarlijk voor de Kerk, ja of neen, onderscheid te maken tusschen haar leden en de verantwoordelijk- heid te beperken tot een categorie personen? Is het demagogie te waarschuwen tegen deze gevaren? Of is het niet veelmeer een „plicht" (ik spreek niet van een recht, want ten opzichte van de Kerk zijn er slechts plichten).

Nog een ander „argument" was tegen De Rivoir inge- bracht, zoo schrijft hij: De tijden waren zoo ernstig, en nu moeten we toch onze eenheid bewaren? zoo was opgemerkt. Hierop antwoordt De Rivoir als volgt:

Niemand kan ontkennen, dat de tijden moeilijk zijn, en wij sympathiseeren allen, ook degenen die soms meeningsverschillen hebben, met wie de ernstige ver- antwoordelijkheid voor de Kerk heeft. Indien de moeilijke tijden de evangelische beginselen kosten be- dreigen, dan moet er niet om eenheid gevraagd wor- den, dan moet zij reeds bestaan, als wij waarlijk den geest der Hervorming hebben; maar de moeilijke tijden zijn ook een gevaar en een ernstig gevaar, een ver- leiding en een zeer sterke verleiding, n.l. om — misschien onbewust — ons vrouwen te stellen in stelsels, die niets te maken hebben met het leven der Kerk. Is misschien niet het zich laten leiden door de omstandigheden het ernstigste gevaar, dat een Kerk kan bedreigen? En dat het gevaar bestaat, wordt bewezen door het laten varen van het pres- byterianische principe, hetgeen is goedgekeurd door de Synode onder voorwendsel van de moeilijke tijden... ik bedoel de opschorting van de parochiale autonomie.

Ik moet eindigen. In de hoop, dat al het persoon- lijke verdwijne en dat een rustige discussie blijve met het doel de Kerk te dienen, verzoek ik U mijn broederlijke groeten te aanvaarden.

GUIDO RIVOIR.

Dat hier onderscheiden factoren de gedachtenwisse- ling beheerschen, is wel duidelijk. Maar één dier factoren teekent zich aanstonds scherp af: het pres- byteriale kerkrecht wordt verdrongen ten faveure van het episcopale. De leiding wordt almeer aan de plaat- selijke kerken ontnomen en in de handen van „com- missies" en van personen gelegd. En de nadere verantwoording ter zake van de in geding zijnde kwesties (tot die van het recht der gemeenschap zelf toe) wordt meer en meer een kwestie van slechts enkelen.

Maar dat is óók een manier om Christus' Koning- schap in de kerk te weerstaan. Want Hij heeft geen hiërarchie, en ook geen oligarchie geplaatst boven Zijn kerk, doch Zijn Woord, om naar te leven. En Hij heeft ze vrijgemaakt, en geeft de eer van dit Zijn werk aan anderen niet.

Rumoer van C.D.U.-ers.

In „Almelosche Kerkbode" schrijft De Milo het vol- gende:

Door bijzondere omstandigheden kwam ik onlangs in aanraking met de geschiedenis, die zich even na Pinksteren heeft afgespeeld in Glanerbrug, waar de ook ons niet onbekende De Joh. G. Lensink preekte over den heerlijksten toestand der Pinkstergemeente.

In dat Schriftgedeelte komen de woorden voor: „En allen die geloofden, hadden alle dingen gemeen. En zij verkochten hun goederen en have, en verdeelden die aan allen, naardat elk van noode had."

Een gewoon meelevend Christen verwacht in de be- diening des Woords niets anders, dan dat nu ook inderdaad het Woord wordt bediend; d.w.z. dat nauwkeurig wordt nagegaan, wat onder die z.g.n. gemeenschap van goederen wel te verstaan zij, en of

die nu ook als norm moet dienen voor onzen tijd, enz. Zelfs ligt het voor de hand, dat in een predicaat van onzen tijd hierbij een vergelijking wordt gemaakt met de Socialistische beginselen en de C.D.U.-idealen.

Ik maak mij heel sterk, dat C.D.U.-broeders en -zusters niet het minste bezwaar zouden inhengen, wan- neer een poging werd gedaan, om de historie der Pinkstergemeente zoo te exegetiseeren, en als norm en ideaal te teekenen, dat hun opvattingen daardoor nieuwen steun ontvingen.

Nu De Lensink dit evenwel niet heeft gedaan, in- tegendeel op juiste wijze heeft geëxegeseerd en aan- getoond dat de Jeruzalemsche geschiedenis veeleer als baken in zee dan als navolgenswaardig ideaal dient aangewend, en eveneens dat wat in dit opzicht S.D.A. en C.D.U. willen iets anders is dan wat de Schrift ons leert, nu is Leiden in last.

Vijf broeders liepen de kerk uit.

Vervolgens vertelt De Milo iets van het fraaie ge- schrift, dat hierop van de zijde der C. D. U. gevolgd is in „De Christendemocraten". De Milo besluit:

Onder zulke geesten kan naar mijn overtuiging geen waarlijk Gereformeerde zich thuis gevoelen.

Hun spraak maakt hen openbaar.

En die spraak is niet die van den Pinkstergeest.

Ook wij kwamen door bijzondere omstandigheden met deze kwestie in contact, en willen eveneens gaarne be- tuigen, dat van misbruik van den kansel geen sprake geweest is. Er was alleen maar getrouwe dienst des Woords.

Opstandigheid.

De J. J. Buskes schreef in het „Chr. Soc. Dagblad":

Wij moeten vragen en doorvragen tot het einde toe. De Psalmen zijn er vol van en het boek Job doet niet anders dan vragen. Je vindt in den bijbel geen tamheid en makheid, maar felheid en hartstocht. Een kind van God durft aan God te vragen: Waarom vergeet Gij mij? Waarom ga ik in het zwart? en tot God te zeggen: Gij zijt veranderd in een wreede tegen mij en Gij vervolgt mij als een wild dier! Is dat geen op- standigheid? Ja, dat is opstandigheid, maar een op- standigheid, die doorvraagt tot het einde toe en met haar vragen tot God zelf komt, is God liever dan een te vroegtijdige berusting, die de vragen onderdrukt. Job spreekt zelfs in zijn opstandigheid goed van God. Maar zijn vrienden, die hun mooie en vrome theorieën ten beste geven, hebben God groot verdriet gedaan.

Het is weer verwarrende problemstelling. „Berus- ting", die „de vragen onderdrukt", bestaat niet. De echte berusting komt dan ook nooit te vroeg.

Predikant en voetbal.

Uit „Omhoog" knippen we:

Zaterdagmiddag is de voetbalwedstrijd gespeeld tusschen „De Wolven" en „De Zwiepen". De namen van het eerstgenoemde elftal zijn in het vorige no. van „Omhoog" vermeld. De spelers van „De Zwie- pen" waren: Annink, ter Brugge, Buma, Burks, Es- huis, Grooten, Hukker, de Jonge, v. d. Veen, Wazzink en Witte. Wij noemen ze hier in alphabetische volg- orde, omdat wij verzuimd hebben de opstelling te noteren. En bovendien werd de opstelling tijdens den wedstrijd nogal eens veranderd. Dit laatste wijst er al op, dat „De Zwiepen" het moeilijk hadden. Zij hebben gedaan wat zij konden, maar konden het tegen „De Wolven" niet bolwerken. In de eerste helft ging het tamelijk gelijk op, maar in de tweede helft... Het resultaat was een 9—2 overwinning voor „De Wolven". Nu moet gezegd worden, dat „De Zwiepen" ook het geluk niet mee hadden. De scheids- rechter Nordbeck leidde voortreffelijk. Niets ontging hem. Wij behoeven niet te zeggen, dat de wedstrijd in volkomen harmonie werd gespeeld. Na afloop werd onmiddellijk gesproken over een tweeden wedstrijd om aan „De Zwiepen" gelegenheid te geven revanche te nemen. Alle spelers werden door De de Wolf en De Zwiep uitgenodigd voor een gezellig samen- zijn, dat na Paschen gehouden zal worden.

Wij willen nog een korte nabeschouwing houden. Niet over het spel van de voetballers, maar over den wedstrijd als zoodanig. Wij zijn heel blij, dat dit kon gebeuren, dat de verhouding tusschen de predikan- ten en hun leerlingen zóó is, dat de predikanten be- trokken worden ook in deze zijde van het leven der jonge menschen. Daardoor toch wordt de band, die gelegd is, wel zeer versterkt. Prachtig is het, dat zij kunnen samengaan in de ernst en in de vreugde, in de spanning en in de ontspanning. De predikanten hebben met hun leerlingen vele goede, heilige uren tijdens de catechisatie beleefd. De avond van de aan- neming, de dag van de bevestiging bracht hen samen in heilige verbondenheid. De herinnering aan deze uren blijft, zij hebben hun merk in het hart geschre- ven. Wat in deze uren verworven werd zal aan het leven kracht geven. Maar dit alles blijft gezond. Men verwarre het door-God-gegrepen-zijn, de heilige ontmoeting, niet met een flauwe, weeë, zoetelijke „stemming", die ongezond is en zoo heel licht oor- zaak is van huichelarij en oppervlakkige sentimenta- liteit, die doet denken aan de atmosfeer van de broeikas. Een sentimentele „stemming" is iets an- ders dan de ware ontmoeting.

Naast den pastoor treedt nu ook de dominee op voor „den eersten" (en tweeden) „trap". Ook wij hebben zoo onze gedachten over sentimentaliteit etc. Maar we hopen toch, dat onze predikanten dezen weg niet op zullen gaan. Laat de dwang van zulk een organi- satie voor ons niet noodig wezen.

Beginselvastheid identiek met ongeloof.

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur" schrijft dhr V. Sickinga een ingezonden stuk betreffende de „kerk-reorganisatie". We lezen:

Ik wil beginnen eerlijk te bekennen, dat ik op dit punt geheel niet deskundig ben en zelfs den inhoud

van het voorstel niet ken en trouwens, wanneer ik het wel kende, het toch niet zou kunnen beoordeelen. Wat ik schrijf, is dan ook enkel naar aanleiding van wat ik er over heb opgevangen en wat ik er van heb aangevoeld.

En dan heeft zich een angst van mij meester gemaakt, die mij drijft tot spreken.

Naar stand, opvoeding, opleiding en positie in de Maatschappij moet ik tot de z.g. intellectueelen worden gerekend en ik heb de vrees, dat het voor ons intellectueelen niets dan kwaads zal brengen.

Ik en enkelen van ons zullen tot het geloof in Jezus Christus zijn gekomen.

En wij willen dat ook voor de menschen belijden. We hebben ons toen weer naar de Groote Kerk toegekeerd en hebben er ons weer thuis gevoeld. Wij hebben in onze Kerk allerlei stroomingen gezien en hebben alle deze gerespecteerd en er ons over verheugd, dat er voor alle deze plaats was. En nu is het voor mij, alsof ineens een antithese in ons midden wordt geslingerd.

Alles siddert en springt uit elkaar.

De kerk wordt weer zuiver: zij zal weer beginnend zijn, zuiver Calvinistisch.

De zaak zal weer kloppen.

Hoe vreeselijk is dat in geloofszaken: dat kloppen. Want het klopt niet op zal nooit kloppen.

Dan moet men eerst het leven uitbannen en dan kan het kloppen.

Dan moet de liefde worden uitgebannen en dan kan het kloppen. Ik denk aan 1 Cor. 13: „Wanneer ik de liefde niet hadde...”

Zoo wordt dit in mijn oog: „Zuivere geboden en inzettingen maken en Christus, Die het Leven en de Liefde is, uitbannen.”

Het zal een zuivere, goed georganiseerde Kerk worden en er zal zeer in geijverd worden; het zal alles zijn... behalve de Kerk van Christus. Welke onheilen hieruit moeten voortkomen, is duidelijk.

Vele geloovige intellectueelen zullen zich in deze Kerk niet meer thuis gaan gevoelen en haar gaan verlaten.

Misschien kunnen zij zich zelf godsdienstig organiseren.

Maar welk een schade: intellectueelen en andere volksdeelen, die dicht bij elkander waren gebracht, ondanks hun maatschappelijke verschillen, zullen nu van elkander verwijderd worden.

Waar blijft onze vaderlandse kerk?

Zij zal er niet meer zijn.

Er zullen nu twee gereformeerde kerken naast elkaar staan.

Deze beiden zullen genoegzaam zijn in zich zelf. Maar de overblijvende rest zal zich een tehuis moeten zoeken.

Hoe jammer is dat alles.

En dat alles om de z.g. beginselvastheid, die m.i. in diepste wezen ongeloof en gebrek aan geest en liefde is.

We nemen dit stukje over, niet om daarmee instemming te betuigen met de gedachte alsof de bedoelde reorganisatie „zuiver calvinistisch” zou zijn en een tweede Gereformeerde Kerk zou produceren; want wanneer het ontwerp zou aanvaard zijn, heeft het Calvinisme er nog niets bij gewonnen. De bedoeling van ons citeeren is alleen maar, te wijzen op den laatsten volzin. Ook hier weer het verlangen naar het teruggeworpen worden in de onzekerheid.

Cultuurtaak en Gemeene Gratie.

In het laatste nummer van „Philosophia Reformata” is een artikel opgenomen van Dr G. Brillenburg Wurth over „Christelijke Kultuurbeschouwing”.

We nemen daaruit het volgende over:

En allereerst is hier met betrekking tot het vraagstuk, dat ons bezig houdt, dan wel van belang de belijdenis van God als den Schepper van hemel en aarde en van den mensch als geschapen naar Gods beeld.

Wij weten het wel, dat wij, met hierin ons uitgangspunt te nemen, van een zekere zijde ons het verwijt op den hals zullen halen, van weer te vervallen in het gevaar van een zoogen. scheppingsideologie.

Gaat het nu aan, zoo vraagt men dan, in den geest van een zekere „natuurlijke theologie”, over de schepping en de scheppingsordeningen te gaan speculeren, alsof er geen zonde en geen daarmee samenhangende openbaring van Gods verlossing in Christus bestond? Berooft men daarmee het Christendom niet van zijn Christelijk karakter en maakt men er niet een „natuurlijk menselijke wijsheid” van?

Ons antwoord luidt aldus: natuurlijk kennen wij God den Schepper niet buiten God als Verlosser in Christus, en natuurlijk weten wij van de Schepping niets af buiten het geloof in Gods bijzondere openbaring in Zijn Woord.

Maar door het geloof in die bijzondere openbaring Gods in Zijn Woord, waarvan Christus en Zijn verlossing het middelpunt is, gaat ons nu wel ter dege ook het licht op over Gods scheppingswerk. Gods verlossing blijkt het karakter te dragen van herschepping. Zoodat uit die herschepping ook de oorspronkelijke schepping in het rechte licht komt te staan en vanuit Christus, den tweeden Adam, ook de eerste Adam voor ons kenbaar wordt.

In de belijdenis van de schepping, zóó verstaan, ligt nu, wat hier direct van groot belang is, meteen opgesloten, dat het natuurlijke en dus ook de cultuur als zoodanig nooit zondig of slecht is. De manier, waarop in onzen tijd sommigen gewoon zijn over „de tegenwoordige wereld” alleen als het zondig te spreken, is allerminst Christelijk maar veel meer uiting van gnosticisme. Volgens de Schrift blijft deze wereld ondanks alles Gods wereld: „De aarde is des Heeren, mitsgaders hare volheid” (Psalm 24).

Maar vooral is hier van belang, dat de mensch geschapen werd naar Gods beeld. Hierin ligt nu ook positief zijn cultuur-roeping opgesloten.

God is de groote Kunstenaar, Die alle dingen werkt

door het Woord van Zijn kracht n niet alleen alles maakt, maar ook schoon maakt op Zijn tijd. En dus heeft nu ook de mensch de roeping, zooals het thans vaak wordt gezegd, het is zijn „ambt”, God daarin na te volgen en zijn God daarin te dienen.

Let wel, wij spreken hier geregeld van roeping. En wij doen dat met opzet. Voor velen is de cultuur steeds de sfeer, waar men al of niet van mag genieten, een terrein, dat men al of niet mag betreden, wat samenhangt met de in sommige kringen gebruikelijke opvatting, dat de cultuur behoort tot het zoogen. terrein van Gods gemeene gratie.

Terecht, meenen wij, is daar van meerdere zijden protest tegen aangeteekend. Stellig, in de leer van de gemeene gratie, zooals zij o.a. door KUYPER is ontwikkeld, hebben wij te doen met een geniale poging het Christendom te bevrijden van den geest van doopersche mijding. Maar op detail-punten vraagt ze een zekere correctie.

Vooreerst, de manier, waarop men soms de gemeene gratie voorstelt als een terrein, dat nog tusschen ons en de wereld gemeenschappelijk is, verdient stellige afkeuring. Er bestaat in dien zin geen neutraal terrein, zooals vooral KUYPER zelf toch wel steeds voldeende ons geleerd heeft.

Maar bovendien, de gemeene gratie is geen bepaald terrein, naast b.v. een terrein van Gods bijzondere genade. Beide, gemeene gratie en bijzondere genade zijn openbaringen van Gods goedertierenheid, waarvan Christus de wortel is. Maar zóó, dat beide nu een eigen doel hebben en het doel van gemeene gratie alleen is: nog de mogelijkheid te handhaven, dat deze wereld, ofschoon wereld in zonde, in stand blijft, opdat ze straks door Christus kan worden verlost. Van de cultuur te spreken als van iets, dat behooren zou tot het terrein der gemeene gratie, is dus onjuist. Wel kan men zeggen, dat, dank zij de gemeene gratie, evengoed als het voortbestaan der wereld, ook dat der cultuur mogelijk blijft.

Maar de gemeene gratie te maken tot het beginsel der cultuur, lijkt ons met SCHILDER en DE GRAAF gevaarlijk, vooral ook omdat de cultuur dan te veel gezien wordt onder het gezichtspunt van wat nog mag, in plaats van onder het gezichtspunt van wat moet, wat roeping is.

In plaats van vanuit de gemeene gratie moet over de cultuur dan ook veel meer gesproken worden vanuit de scheppingsroeping en dat, gelijk wij straks nader zien, zooals wij door de herschepping in Christus daarin hersteld zijn.

Daar hangt nu nog iets anders mee samen. Het geloof in de schepping beteekent maar niet het constateren van wat eens aan het begin was en daarmee uit. Dat zou weer kunnen worden een speculatieve scheppingsideologie. Maar wie zijn geloof in de schepping belijdt, zegt daarmee zichzelf ook scheppel te weten en te behooren tot de geschapen wereld.

Waarom is het van belang daaraan te herinneren? Wij anders zoo licht ons geloof in dat andere, waarover wij straks gaan spreken, onze verlossing in Christus, ons dat eerste zou doen vergeten.

Dat is b.v. de fout geweest van TOLSTOY en van vele enthousiaste secten in vroeger dagen en in onzen tijd. Voor die was het verlorene leven het een en het al, wat er toe leidde, dat men voor den Christen van geen cultuurroeping meer wilde weten. De Schrift daartegenover roept ons tot het einde toe in de herinnering, dat wij ook als verlost schepsel zijn en schepsel blijven en aan onze scheppingsroeping, ook in cultureel opzicht, ons niet mogen onttrekken.

Tot zoover Dr Wurth.

We zijn dankbaar, dat hij dit artikel geschreven heeft. Blijkbaar behoort Dr Wurth niet tot degenen, die het maar beter vinden zich „op de vlakke te houden”. Dat zijn de menschen, die altijd te laat komen in het zoeken van den vrede.

Transvaal en Palestina.

Dr H. Kaajan schrijft in „Utrechtsche Kerkbode”:

Het Joodsche volk is in verdrukking en lijdt. Dat moet ons pijn doen als Christenen. Aan den anderen kant is het waar, dat de Joden, temidden van Christenen levende, niet altijd hun plaats hebben begrepen. Dat zij een begaafd volk zijn en recht hebben op rust en vrede op de aarde is zeker. Het a.m.a.l.e.n op de Joden is weinig-Christelijk en vooral niet naar den Geest van Christus. Er is vrees onder de Joden en dat kunnen we verstaan. Ze zijn als een veldhoen op de bergen. Maar ook de Joden moeten zich herzien. Kuyper schreef indertijd over Liberalisten en Joden. Thans kunnen we schrijven over Socialistten, Communisten en Joden. Wijkoop is een Jood. In den trein noemde een groepje Joodsche heeren eens twee Nederlanders voortdurend: die Goojim (= heidenen). Waarom doet men dat? Toen Dr Levy, ook een Jood, Dr Kuyper in de Tweede Kamer hoorde, sprak hij in 's lands raadzaal: „Mijnheer de Voorzitter, als ik Dr Kuyper hoor, zou ik hem willen aanraden: „Ga naar Transvaal, daar past hij en Paul Kruger zal nog wel een goed baantje voor hem hebben.” Maar Dr Levy kwam van een „koude kermis”, thuis. Dr Kuyper, als altijd gevat en slagvaardig, zei tot Levy: „Mijnheer Levy, ga u naar Jeruzalem, daar hoort u. Mijn voorvaderen hebben hun bloed voor Neerlands vrijheid vergoten, daar was echter geen druppeltje Joodsch bloed bij.” Dat was dubbel en dwars verdiend.”

Aan Joden-hetse mogen wij niet doen. Brengen wij lever den Joden het Evangelie van Jezus Christus. Moge het Jodendom zijn Goel zien, den Messias-Koning, Jezus Christus en sterven aan de liefde van Christus.

We zijn dankbaar voor de laatste opmerkingen, die meteen bewijzen, dat tusschen het tyranniseeren der Joden enerzijds en zulk een herinnering, als Dr Kuyper hier deed, anderzijds, een groot verschil blijft bestaan.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Hornhuizen-Kloosterburen: Cand. J. M. van Krimpen, hulp-prediker te Deventer.

Oldebroek (vac. Ds J. Bosch): O. van Noort te Schoonrewoerd.

Aangenomen naar:

Baarn (2e pred. pl.): J. Bos te Rijssen.

Veere: Cand. J. W. Smitt, hulppred. te Oss.

Benoemd tot Hulpprediker te:

Santpoort: Cand. D. Wijnbeek te Amsterdam.

Afscheid van:

Nieuwer Amstel: G. Lugtigheid. Tekst: Num. 23:21.

Intrede te:

Lunteren: J. de Lange. Tekst: Psalm 127:1 en 2.

Ds J. A. C. Rullmann benoemd tot docent te Djokja.

Tot docent aan de Theologische Opleidingsschool der Geref. Kerken te Djokjakarta is als opvolger van Dr J. H. Bavinck benoemd Ds J. A. C. Rullmann, miss. pred. te Poerwokerto, thans met verlof in Nederland. Ds Rullmann heeft deze benoeming aangenomen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Barendrecht: C. Smits te Sliedrecht.

Bedankt voor:

Zwaagwesteinde: D. Henstra te Haarlem-Noord.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Brunisse: J. D. Barth te Dordrecht.

Giessendam: M. Heikoop te Utrecht.

Hilversum: W. Hofman te Moercapele.

Bedankt voor:

Giessendam: M. Heikoop te Utrecht.

Ierseke: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

Middelhamis-Herkingen-Ouddorp: H. Ligtenberg te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Eenrum: J. E. Kammeijer te Eekst.

Heemse (toez.): M. C. Groenewoud te Tjerkwerd.

Wijk bij Heusden: P. Bouw te Benschop.

Aangenomen naar:

Gaastmeer en Vijlhuizen (toez.): G. J. Bijlsma, cand. te Hengelo (O.).

Witmarsum: A. A. de Bruijn te Godlinze.

Bedankt voor:

Kesteren: J. J. Poot te Bunschoten.

Sluisdijk: E. R. O. Richard, cand. en hulppred. te Antwerpen.

Suawoude (toez.): C. Brouwer te Wilnis.

Ureterp-Siegerswoude: A. A. de Bruijn te Godlinze.

Afscheid van:

Suawoude: H. Schroten. Tekst: Jes. 40:11a.

Overleden:

J. J. v. d. Berg, pred. te Linschoten, 45 jaar.

THEOLOGISCHE SCHOOL TE KAMPEN

De inschrijving van nieuwe Studenten en de recensie zullen D.V. geschieden op **Vrijdag 23 September a.s., des middags om twee uur.**

Zij, die zich, op grond van een Diploma Eind-examen Gymnasium of Staatsexamen, willen laten inschrijven, worden op 23 September verwacht **des morgens om tien uur** in het gebouw der School.

Namens het College van Hoogleraren,
Dr. G. M. DEN HARTOGH, Secretaris.

BELIJDENIS-ATTESTATIES EN DOOPATTESTEN

In verband met van verschillende zijden geuite bezwaren over onvolledig ingevulde Attestaties, hebben wij de door ons uitgegeven modellen meer in overeenstemming gebracht met de gewenschte volledigheid. Kerkeraden zenden we gaarne op verzoek een exemplaar van dit nieuwe model toe.

OOSTERBAAN & LE COINTRE — GOES

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken” bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of 't benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst”, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien van tijd tot tijd voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f 2.50 p. j.) of begunstiger (min. f 1.50 p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den Ien Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijkstraan 79, Rijswijk (Z.-H.).

Mede
Rot
Dan
Ds
Kra
Sch
Rot
kam
Hilb
Cap

Alle
Prof.

INHOUD
de Schri
Buchma
geeft g
duren? I
parkeere
John B
een die
de histoi
school.

Er wo
de ontw
terecht
van vori
ben me

Toch i
de oude
nemen.
bedreig
vraag: V
dezen tij
Hierof
want de
slachten
De wach
bezielt d
dan de
gehuwde
leven di
aard on
heel and

Een a
houding
over ou
weten v
ingewort
heet da
wordt o
worden
als zij o
liederen
aangezie

In het
vermaan
vrouwen
in de g
leeraars
zieners

Stelt
laaggez
men hel
te Morg
zendelin
om da
te make
den doo
afmakere
mindere

Volger
ten noo
de waar
gende l
domsre
in rusth
tuurmen
Hoort
dan zijn
gen al e
behande
spoor w
te make
zijn, die
ceeren.
zijn, zer
conie. F